

279955

SBURATORUL *Literar*

REVISTA · SAPTAMANALA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUMARUL No. 26

<i>E. Lovinescu</i>	Anticipații literare
<i>Elena Farago</i>	Un bun rămas...
<i>Marcel N. Romanescu</i>	Intre pasări
<i>Victor Eftimiu</i>	Primăvară rea
<i>Ion Călugăru</i>	Odată
<i>G. Rotcă</i>	Chiar azi voi râde
<i>Const. Gerota</i>	Pe marginea lui Daudet
<i>Mihail Cosma</i>	Nimfa
<i>B. Fundoianu</i>	Cartea de artă
<i>Vladimir Streinu</i>	Singurătate

Cronica Dramatică : F. ADERCA.
Cronica Artistică : VICTOR ION POPA.
Insemnări Literare.

26

SBURATORUL LITERAR

Revistă Literară, Artistică și Culturală

Prețul unui număr

LEI 2.—

Abonamente: pentru un an Lei 100.—

„ 1/2 „ „ 50.—

Abonamente se primesc la:

Administrația Revistei „Sburătorul Literar“

BUCUREȘTI

STRADA SMÂRDAN, 4

și la librăria „Mercur“, București, Calea Victoriei, 27

Deasemenea se pot face Abonamente prin corespondență, trimițându-se costul respectiv prin mandat poștal, la Administrația Revistei.

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa d-lui E. Lovinescu, Strada Câmpineanu, 40.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A APĂRUT:

„DIN LUMEA ISLAMULUI“

TURCIA

JUNILOR

TURCI

de N. BATZARIA

Cu o prefață de N. IORGA

LEI 24.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

SBURĂTORUL LITERAR

REVISTA LITERARA, ARTISTICA ȘI CULTURALA

DIRECTOR: E. LOVINESCU

ANTICIPAȚII LITERARE

I

Cu riscul dar și cu emoția anticipației vom schița silueta literară a câtorva tineri poeți care, stând încă pe pragul tutelar al Sburătorului, scrutează zarea. Riscul iese din încercarea de a defini un talent tocmai în momentul delicat al formației; emoția, din priveștiștea arțelor ce nu și-au tras încă linia pre-simțită:

Le transparent glacier des vols qui n'ont pas fui ¹⁾.

Infruntându-le pe amândouă, încercăm totuși aceste caracterizări provizorii în clipa dificilă a îngănării zorilor cu noaptea.

I. Emil Dorian.

Văzută prin prisma principiului gourmontian al diferențierii (nu-l numim așa pentru că ar fi fost găsit ci numai subliniat cu insistență de Remy de Gourmont), opera poetică a d-lui Emil Dorian, atât de circumscrisă și de specială, atât de definită și, oarecum, de perfectă, este lipsită de meritul originalității. Ca atitudine sufletească și ca mijloace de expresie, genul a fost creat la noi de d. Em. Bucuța în *Căntece de leagăn*. Anumite nuanțe, anumite cadre în care e strânsă inspirația, fluiditatea formei, observația minuțioasă, și, mai ales, invenția imaginilor originale și poetice, acordă totuși *Căntecelor pentru Lelioara* o superioritate de realizare evidentă și o oarecare diferențiere de amănunt apreciabilă. Raportul dintre cele două opere rămâne încă raportul dintre invenție și perfecție. În sine, meritul cade asupra invenției; aruncând câteva flori peste meritele defuncte, în artă se valorifică însă realizarea. Prin injustiția ce comandă progresului uman, orice formă nouă de evoluție anulează pentru cei mai mulți formele trecute. Sta-

1) Mallarmé.

bilirea relațiilor de dependență rămâne numai pe seama celor ce nu trăesc prin intuiție, ci își stimulează plăcerea prin auxiliare pur intelectuale. Numai ei surprind cum filonul crescut și irizat în atâtea lumini al *Cântecelor pentru Lelioara*, deviază din izvorul elementar al *Cântecelor de leagăn*.

* * *

Atitudinea e aceeași. În mijlocul unei bogate literaturi de copii, poezia celor doi scriitori este oarecum nouă: nu e pentru copii ci inspirată de copil; o literatură minusculă pornită din gesturile minuscule, dar cu o proiecție atât de mare, ale micii plămăde omenești ce desface orizonturile cu simpla tremurare a degetului și deschide cerurile cu nevinovatul ei surâs. O astfel de literatură s'a mai scris, desigur; dar fără acea continuitate convinsă și atentă, prin care d. Bucuța a făcut din copil o lume paradiziacă plină de îngeri bucălați, iar d. Dorian un microcosm de imponderabile și de infinitezimale fixate în prețioase imagini. Nefiind pentru copii, această literatură nu e însă nici *lirică*; poetul nu-și cântă dragostea ca Victor Hugo, de pildă; exaltându-și sentimentul patern, nu scrie arta de a fi tată, — ci rămâne în atitudinea lui extatică (Em. Bucuța) sau încordată (Em. Dorian) în fața vieții plâpânde ce înmugurește în iradieri atât de suave. Mai spontană, mai angelică, dar mai primitivă, ca fond și mai ales ca formă, prin lipsă de muzicalitate și de proprietate verbală, la d. Em. Bucuța, — această poezie *sui generis* devine mai minuțioasă, mai artistică și mai „prețioasă“ la d. Emil Dorian.

* * *

Ceiace definește poezia d-lui Emil Dorian este caracterul ei de observație strictă. Înainte de a fi un mobil de exaltare paternă, copilul este un obiect de studiu; și cum psihologia n'a început, fiziologia lui rămâne aproape unicul principiu ce domină inspirația poetului. Nici o mișcare nu-i scapă, și, fără să devină solemnă și patetică, se înscrie în notații precise: uneori, o serie întreagă de imagini, complicate și conjugate, dau echivalența poetică a unui act al vieții. Vorba, — cel mai impresionant mister al deșteptării sufletului, — a fost astfel circumscrisă prin mai multe imagini, din care reproducem numai una, pentru ingeniozitatea ei împinsă până la prețiozitate;

Se 'nghesue la gură 'n poartă Acum nu te mai infurii
 Atâtea vorbe dulci și par Ci lași să se coboare ușor
 Oițe albe, care poartă Și sună toată valea gurii
 Talange de mărgăritar. De farmecul cântării lor.

Și dacă nu se pierd pe vale,
 E că un deget cărcotaș
 Infipt în fundul gurii tale
 Le 'ndreaptă ca un ciobănaș.

Iată și „creșterea“ prinsă într'o imagine tot atât de plastică :

Găinușele bălane Ciugulesc din tivul rochiilor,
 Care sunt genunchii tăi Ciugulesc cu zor nespūs
 S'au făcut cam năsdruvane Ca să poată scoate ochii
 De când umbli prin odăi. Către soarele de sus.

Și deatunci, se vede lesne,
 Ciugulind-o câte-un pic
 Rochia lungă până 'n glesne
 Ti-a rămas până 'n buric.

Și pentru a da un ultim exemplu de sensibilitate și de invențiune, reproducem și *Rochițele* :

In fiecare dintre rochiile Albastre, roșii, dantelate
 Tu altă fată îmi răsai Cu volănașe sau cu creț
 Intr'una sunt cenușe ochii, Eu te iubesc la fel în toate,—
 Intr'alta părul mai bălai. Dar una-mi pare mai de preț :

Și-ai mișcări așa cochete E scurtă și se văd când saltă
 Și-atâtea grații știi să pui, Gemunchii ca doi porumbei
 Că parcă am atâtea fețe Șoptind în taină la-olaltă
 Câte rochițe sunt în cui. Subt streășina unui bordei.

* * *

Literatură miniaturistică, care seamănă cu acele trudnice enluminuri din jurul unei pagini sacre ; literatură de transpoziții fine și grațioase ale atâtor gesturi prozaice ; literatură limitată și, oarecum, specializată la un singur obiect minuscul. Îndărătul acestei curiozități încordate, nu este totuși numai ochiul poetului ce prinde, elimină și transpune ci și o inimă pasionată. Din mijlocul atâtor imagini noi și zămbitoare, se înalță astfel, deo-

dată, și strigătul dezolat al tatălui de a nu fi participat cu nimic la durerea creațiunii copilului său, — strigăt, pe care ni-meni, poate, nu l'a exprimat într'o formă atât de simplă și de banală și totuși atât de patetică :

*Amară fuse suferința
Pe urma umilinței grele,
Dar azi îți nasc și eu ființa
Prin toate cântecele mele.*

E. LOVINESCU.

UN BUN RAMAS...

Un bun rămas, —
Și vei pleca,
Tu, ce-ai bătut la ușa mea
Cerând un zâmbet cald, așa
Cum alții cer un drob de pâine...
Și vei pleca
Tu, ce n'ai luat din viața mea
De cât un azi,
Un singur azi
Fără de ieri
Și fără de mâine...

Și vei pleca
Ne plâns, și nedorit, așa
Cum nechemat veniși,
Străine,
Străin de tot ce viața mea
Știu să ceară sau să dea
Până la tine...

Și vei pleca
Și te-oi uita
Așa cum uiți, fără să te doară,
Un cântec nou, o floare rară
Ce te-au oprit o clipă 'n loc
Dar n'au schimbat-o 'n nenoroc

Și nici în norocire, clipa
 Ci doar i-au poleit aripa
 Cu 'n pic de aur pieritor...

Și vei pleca, biet călător,
 Făr' să te 'ntreb măcar de poate.
 Ai vrea să mai rămâi un ceas, —
 Și fără să mă 'ntreb de poate
 În îngăimatul bun rămas,
 Ce-l spui unicei noastre clipe,
 Sugrumi cu desnădejde-un glas
 Lăuntric care stă să'mi țipe
 Ce mult ai vrea să te mai las
 Să stai în preajmă-mi
 Nu un ceas,
 Ci viața toată...

ELENA FARAGO.

BCU Cluj INTRE PASARI Library Cluj

Că vulturul rotește peste-abise,
 tăind stăpânitoare cercuri rare
 în apele tăriei, — ce mirare?
 Doar s'a născut cu-aripele deschise,

purtând în pânza lor comori de vise;
 și de se 'ntoarce-acasă plin de zare
 din ciocu-i pică paiele solare
 sau fulgerele țărilor promise,

De mii de ori mai vrednică e rața,
 închisă 'n málul bălții toată viața.
 Prin gratii lungi de trestii simte cerul:

Pe-aripi de humă trudnic se ridică,
 Foșnește'n stuf, isbește 'n gol și pică,
 C'un țipăt omenesc jicnind eterul.

MARCEL N. ROMANESCU.

PRIMĂVARĂ REA

*Cu pale mari de nouri spintecați
Și risipiți în vinete vârtejuri, — Primăvara
S'arată în acest sfârșit de Februar
Tulburătoare, încruntată și vijelioasă...*

*Am fost în munți: decorul, nouri negri.
Am fost la țărnul mării, marea vâjâia
Subt vâlmășala masselor de nouri vineți,
Vândată și rea, frumoasa mare de-altădată.*

*Am fost pe Bărăgan și m'au înspăimântat
Balaurii și taurii pe brânci, la orizont,
Urcându-se grăbit, acoperind lumina Cluj
Și vrând, din vârful cerului să-mi cadă 'n cap.*

*Nu pot să mai îndur o nouă primăvară.
Sânt obosit de-acum de-această luptă
Cu soarele ce va veni, cu aburii de pe ogoare.
Și cu neliniștirile din sânge și nădejdi.*

*Sânt biruit de-acum. Nu vreau o primăvară nouă
Căci nu mai am puteri să-i duc povara...
Sânt obosit. Aș vrea un an întreg să plouă!
Subt ploile de toamnă, aș vrea să moară primăvara.*

*Vino, ploaie măruntă, picură mereu, ploaie măruntă
S'aprimdem focul, să tragem perdelele, lampa să arză.
Primăvara își trimite prima barză
Amenințând: ia uite cum se 'ncruntă!...*

VICTOR EFTIMIU

ODATĂ

Mărunt și ghebos, în șuba prea largă, Buimaș trecu pe dinaintea crășmei, purtând o oală cu murături.

Domnul Glantzer, dascălul său ieșia tocmai din crășmă. Miop, își recunoscuse însă învățăcelul, după hârșăitul papucilor pe trotuarul ud, și-l strigă:

— „Ei prințisorule!“...

Domnul Glantzer era un solu de omuleț ciolănos și posac, cioplit anume să rămână un însângurat: privirea lui, numai, furisată prin sprâncenele stufoase, înghețată orice fiior și orice umbră de surâs, nu numai copiilor, dar și oamenilor mai bătrâni.

Copilul grăbi dar pasul la azul vocii.

— „Ei, afurisenie!... școlarul!“ îl mai strigă domnul Glantzer odată, silindu-se să-și îngroașe vocea care sălta pițigăiată și veselă.

Buimaș se întoarse brusc și speriat, căzută par'că în iaz.

— „Tu ești, prințisorule?“...

— „Eu sunt Buimaș a Țiprei și-s amărât: nu-s prinț!“ se schimonosi asta, viclean, vărându-și în șubă obrăjorul, ca să-l forească de palmă.

— „Amărât?... tu, care ai numai ochii, că trup a uitat Dumnezeu să-ți dea? Amărât, un sugaciuc ca tine? Un ovrei nu trebuie să fie amărât, ovreii trebuie să fie vesel... Azi n'avem peste toată lumea Vineri seara, când fiecare ovrei e rege, și orice slutenie chelboasă de ovrei prinț? Dece o întorci dar că nu ești prinț?“

— „Azi avem Joi seara!“...

— „Joi, nejoii, poți fi prinț ori nu, eu-s domnul Glantzer și-s tare vesel. Și de asta ai să mă duci tu acasă!“

— „Domnu Glantzer, trebuie să duc murăturile că se răcește mămăliguța și jumările de vacă!“...

— „Te duce acasă vlăjganul meu Max... Nici o grijă! Nu știu cine-i domnul Glantzer? Au să te bată că ți-ai prăpădit vremea cu el? Auzi?... Să nu știe cine-i domnul Glantzer, cel mai de frunte profesor din târg? Dumnezeu, care are atâtea în uriașa lui tidvă și încă-l știe căci, altfel nu l-ar socoti vrednic să se chinuiască pe lumea lui; și părinții tăi, niște... niște... să nu-l știe?... Ai auzit?!...“

— „Domnu' Glantzer eu-s tare amărât!“

— „Ovreii trăește cât trăește și tristețea lui. Da, ce te uiți așa sperios?“

Ceva ușure bolborosii în Buimaș și ar fi plâns poate de ciudă, de frig sau de foame, dacă nu se rușina de dascăl.

Vântul huruia negru și ca o cenușă suflată de dânsul vășliau corbi și alergau pe drum vedenii.

— „Măi ai dracului?... Ce boală au huditețele astea? Ori de câte ori mă duc acasă noaptea, se iau după mine. Nu știu cum par'că le aștept să țipe...“

Buimaş [deabia-şi putea înfrâna ciuda şi spaima; ca să se răzbune se împingea mereu în dascăl gândind, așa... din greșală, să-l răstoarne în șanțul depe marginea drumului.

Domnul Glantzer se poticni numai în băț, găfâi odată greu și crezând că micul său însoțitor a căzut și plânge, ca să-l îmbu-neze, îl pupă pe cușmă.

— „Vără mâna în buzunar și scoate gologani; acasă mi-dai!”

Buimaş scoase vre-o doi pumni de crețari printre cari erau mulți lei de argint. Ținându-se strâns de brațe, porniră iar. Ajunși la o casă cu ceardac, domnul Glantzer păși cu o copilărească gravitate și bătu cu bățul în fereastră.

O femeie îmbrobodită cu testemel verzul se ivi la lumina geamului.

— „Vine tata!” răsunară o mulțime de glasuri bucuroase subțiri și câteva perechi de picioare svelte, lezești, răsăriră, căl-când pe un pat un colnic de perne desfățate.

O ușă de scânduri plesni și întârziată intrară printr'o tindă întunecoasă în care se auzia găngurit de hulubi, cotcădăit mormăit și aproape fonf de godac, într'un iatac ghiftuit cu mobilă bă-trână.

Domnul Glantzer șopti ceva încet ca să nu sfarme tăcerea cenușe de scrum. Nevasta îl privi morăcănoasă, oftă sec și-și șter-se lăcrămile cu o margine a pestelcii.

Copii așteptau tremurând să se întâmple ceiace presimțiau c'ascunde tăcerea.

Doamna Glantzer își plecă fruntea peste covata unde se umfla plămădeala de pâine, furiș privi la un băfat de vre-o 13 ani, cu ochelarii dați peste urechi care scria ceiace însemna să se ascundă după horn.

— „Iar ai adus un drac de chiabur noaptea, să-l rupă dulăii straele, c'apăi tu, să-l îmbraci din calicla ta și să-ți lași copiii goi?!”

— „Mă rog... cocoană... ăsta nu-i drac mai întâi: e Buimaş a Țiprel. Ți-am spus să vorbești cu mine altfel. Cine poartă testemel: eu, ori tu? Nu-l cunoști? Ce mai trăești pe lumea asta dacă nu-l cunoști?”

Ăsta-i cel mai sânguincios din școală. Învață ca un popă, e sperios ca un călugăr când zărește noaptea o capră și e isteț ca mine. Ce mai vrei: poate nu-ți place?...

Vin să te pup, mățșor fără mustețe.*

— „Auzi tu, Haiche... Noi oamenii cât trăim nu știm singuri ce-i cu noi. Întrebăm mereu și nu ni se răspunde: dascălul nu ne înțelege întrebarea, și nici noi noi nu știm să-l întrebăm.

Buimaş a Țiprel, tu ce zici?”

— „Domnu Glantzer, eu-s tare amărât!”

— „Ce zici, Haiche, e destul de gălbăgios ca turnându-l după.

moarte în bronz să nu fie prea mare schimbare între el deacum și deatunci...

— „Te-ai îmbătat ca să vii și să mă zălauzești de cap? Copiii ți-s desculți și flămânzi, sugaciul din leagăn e bolnav și tu...”

— „Dacă-s flămânzi diavolii să mai mănânce gândaci fripți cu hrean, saramură de lăcuste cu pătrunjel și borș cu ficat de mățe ori de șoarec...”

Haiche, Haiche par' că ai să trăești cât lumea? Gândești c'ai un trup de oțel și un suflet de fum?

Trebue să-ți rărae numele pe lumea asta. Buimaș a Țiprei are cap și asta are să vorbească în fața lumii și a lui Dumnezeu despre noi când n'om mai fi. El are să ne pomeniască și ne-a plânge. De asta nu trebuia să-i spui drac de chiabur. Nu vezi după șuba lui tătâne-său și oala cu murături, pe care o așteaptă flămânzii acasă, că nu-l chiabur?”

— „Și dacă nu-l chiabur dece l-ai târât noaptea pe drumuri să-l scuture apoi frigul și să-i curgă gutunariul?”

— „Vezi dacă nu m'ascuți? Eu am băut un pahar de rachiu și i-am dat lui banii să mă ducă acasă, de asta l-am adus!”

— „Banii ți-s la crășmă!...”

— „La crășmă, la crășmă, dar nu banii pe toată luna; o leafă era doar!”

— „O lună om flămânzi deacum!... Uite-ți, tâlharule, viesparul de slutenii. Nu... te... gândești c'ai suflet și ai să dai seama odată...”

Domnul Glantzer rămase incurcat: vorba nevestei îl tulbură și-l incurcă mai rău gândurile încalcite, sărăcia, păreții uzi și afumați îl îngrețosau. Veselia și încrederea cu care intrase în iatac se uscaseră dintr'ânsul ca o apă stătută în soare. Copiii tăceau strânși de păreți ca umbrele, așteptând mereu, iar Max, cel mare și vrednic, își scotea din când în când fricos prin locul dintre horn, tavan și părete, nasul roșu pe care încălecuse o păreche de ochelari.

— „Buimaș a Țiprei, nu ți-am spus eu să vâri mâna în buzunar, să scoți lei de argint și orețarii, ca să mi-i dai acasă!”

— „Dar eu țineam oala cu murături și nu mă puteam mișca măcar!”

— „Nu te mai desvinovăți, băețele, de geaba, cine știe unde și-a prăpădit odată cu mințile și banii!”

În vremea asta, Buimaș, care făcuse o bortă în buzunar și strecurase în căptușală gologanii, ca nu cumva să pață rușine dacă l-ar buzunări, nu era deloc liniștit.

Bietul său suflet se svârcolia și se întorcea pe toate coastele ca o vițelușe bolnavă.

— „Dă înapoi banii că-i păcat!... Îl pișca cineva.

— „Da par'că, dacă ni se înclée nouă mațele de bărdan, domnul Glantzer se gândește la noi.

— „Tâlharușe, Tâlharule!...”

Și ca să nu i se bănuie măcar gândurile astea, clipia des și

viclean, ca și cum îl orbia lumina opațului, se făcea mic și tăcea mereu. Inchisă într'nsul, milostenia bătea cu pumnii și piciorușele într'o poartă de fier, dar țâțânele rămăneau țepene, iar vrerea lui întindea mâna numai violenței care ieșea dintr'ânsul semeată, ca o înecată dintr'un laz.

— „Buimaș a Țiprei, și zici tu că n'ai luat creșterii?“

— „Nu i-a luat! Ce mai bagi copilu'n boale, cu uitătura ta cruntă!“

— „Care va să zică eu nu mai știu ce-i cu mine?... Dacă mă 'nșel cu asta mă pot înșela și cu altele! Afară, nu vreau să vă cunosc. Și tu, chiorule, care te-ai cățarat ca un cocoș pe cuptior, jos că-ți svârl bățul în cap. Buimaș, unde ești?..“

Și pentru că nimeni nu-i răspundea, ci-l chinuiau cu tăcerea, domnul Glantzer apucă un scaun beteag. Ca o pasăre ciudată scaunul se învârti odată și căzu tocmai între copii.

Câteva țipete plesniră odată, de o durere ucigătoare.

Domnul Glantzer își căută vesel și mulțumit — ca de o faptă măreață — învățăcelul care se uscaser; Halche leșinase deasupra coveții cu plămădeală, Max privia înspăimântat prin ochelarii a-buriți suspinând ca un câne bătut, dar în iatac era liniște...

— „Buimaș a Țiprei tu ai să-l pomenești, înaintea lui Dumnezeu pe nevrednicul de mine!... dar de ce taci, Buimaș!?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj ION CĂLUĞĂRU.

CHIAR AZI VOIU RÂDE

Chiar azi voiui râde 'n hohot de mine și de toată
Durerea ce se sbate în piept înviforată,
Chiar azi voiui râde 'n hohot de-un sbucium fără rost
Ce-și are 'n clipa asta în mine adăpost.

Chiar azi voiui râde 'n hohot, căci astăzi chiar

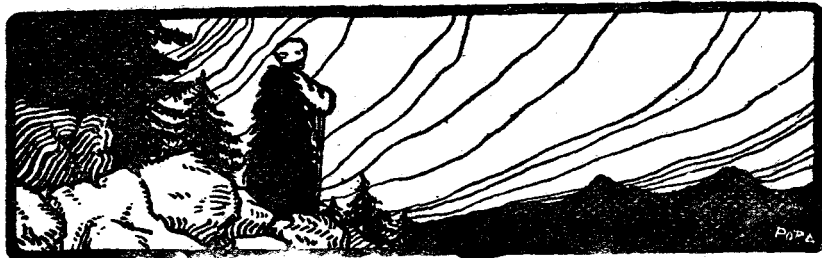
[— fierbinte —

Ne-om soarbe împăcarea, o știu de mai nainte.

Și totuș eu continuu să sufăr și să-mi leg

De clipa asta viața, norocul meu întreg.

G. ROTICĂ

PE MARGINEA LUI DAUDET

Recitînd pe *Numa Roumestan* mi s'au evocat toate personajele lui Daudet. În această vreme de prefaceri omul politic e zeul zilei. Și Numa e omul politic prin excelență. Romanele lui Daudet cuceresc printr'o rară vioiciune a personajilor, printr'un lirism ușor strecurat în povestire, printr'un umor suav, printr'o ironie specifică, printr'un stil colorat ce nu-l găsim la mulți poeți. Zola e robust până la repulsie. Flaubert e rectilin ca o linie matematică, Anatole France intelectualizat și subtil până la metafizică. Daudet e viril ca Zola, e liniștit ca Flaubert, și subtil ca Anatole France. *Le petit chapeau*, *Jack*, *La petite paroisse*, *Fromont et Risler* sunt un furnicar omenesc, în care pasiunile se isbesc ca forțe elementare. Suflete nepregătite, pline de ideal în fond, cu principii morale solide, biruiesc sau cad biruiți în lupta vieții. Două lumi bine definite se întretes în opera lui Daudet: lumea de sus sensuală, materialistă, fanfaroană și egoistă, cea de jos cinstită, harnică, mai desinteresată. Nu altfel și în *Numa Roumestan*.

Numa e meridionalul svăpăiat. Plin de curaj și gol de scrupule, cu o ușurință de a vorbi, în proporție cu superficialitatea ajunge în politică Ministru. E politicianul obișnuit, flecar și cu emfază. Mobil ca însăși pasiunea, înflăcărat ca soarele de la sud, amabil ca o curtezană, cutezător ca un gal, cucerește repede sufletul multimei, veșnic incapabilă să aprecieze. Alături de acest suflet neconsecvent, schimbător ca sufletul artistului, ce îmbracă repede haina împrejurărilor, trăia soția lui Rozalia. Dacă Roumestan este pasiunea, Rozalia este rațiunea. Sudul cu sufletul fantastic și himeric, turbulent și convulsiv, nordul cu pozitivismul lui, cu rațiunea și simțul realității, cu liniștea și calmul judecății sănătoase.

Rozalia condamnă structura sufletească a lui Numa, deci și pe a întregului Sud, pe care el îl rezuma „efervescent, mobil, tumultos, ca o mare cu valuri“

La botezul fiului ei, micului Numa, îi face o părintească imputare: „Vei fi și tu un mincinos? Îți vei petrece și tu viața să trădezi pe alții și pe tine însuși, să sfărâmi inimile naive, care n'au altă vină, decât că te-au crezut și te-au iubit? Vei avea și tu nestatornicia ușoară și crudă, luând viața ca un virtuos, un cântă-

reț de cavatine? Și tu vei trafica cu vorbele fără să te neliniștească valoarea lor, acordul lor cu gândirea ci doar să sune și să strălucească?" Acesta e sufletul meridional. Alături de Numa e și Valmajour-ul, un cântăreț din tamburina în Provansa. Îi făgăduiește Numa, idolul Sudului, un angajament strălucit la Paris și pleacă la Paris, după Numa, vânzându-și via și casa din Aps.

Acest artist de Sud, ce-ți amintește pe Dolabelle din Fro-mont ainé, ce trăește pentru acele clipe de vanitate ce ți le oferă arta, atras de strălucirea Parisului, pleacă plin de nădejde în talentul lui și în Numa : Simplu, naiv, *ce m'est venu de nuit, en écoutant çanter le rossignou. Dans moi même, je me pensais : Comment ? Valmajour..* colindă întreg Parisul zadarnic și în fața prietenului Numa pe care-l găsea totdeauna grăbit „il apuca un respect înspălmântător, înțelegea înșfârșit că avea în fața lui, pe unul din privilegiții pământului, această ființă misterioasă, aproape himerică, puternicul mărit, către care rugăciunile, dorurile, păsurile, nu se ridică de cât pe hârtie format mare, așa de înalt că cei de jos nu-l văd nici odată, așa de mândru, că ei nu-și pronunță numele de cât cu o jumătate glas, cu un fel de teamă reținută și de ignorantă em-fază : Ministrul". În sufletul entuziast al Valmajouru-lui se petrece o tragedie din cele mai crude : falimentul talentului lui. Desrădă-cinat din satul lui, tamburina nu era gustată la Paris și faran-dola era prea barbară, iar Numa un înconstanț și mincinos. Și Numa și Valmajour-ul suferă de boala Sudului : entuziasmului nă-praznic ce întuneacă cugetarea practică. Oameni cu sufletul plin de uimire, ce gonesc ca magii steaua idealului. Numa era o ma-șină cu resortul scurt, ce-l mișca doar un pas, doi. Trăia dus de senzație, fără emoțiuni adânci. Incapabil om politic. Suflet de su-prafață, ușuratec și vanitos, nu putea să adâncească o problemă socială. Cade în mrețele unei artiste, se depărtează de soția-l vir-tuoasă și-și deapănă viața într'un ghem de minciuni sociale. Suflete de stradă, fără seriozitate lăuntrică, se aprinde ca o substanță din cele mai inflamabile. Daudet ne-a dat un roman de realități. Eroii lui sunt adevărate simboluri. Literatura lui purifică, idealizează. E dintre romanele lui, cel mai real.

Dacă adesea le lipsește eroilor o voință hotărâtă, în schimb le dă toată adâncimea sensibilității. Amănuntele îi fixează în cad-rul real. Povestirea se deapănă natural. Omul politic de calbru mic, fără scrupule și fanfaron, e redat cu toată realitatea în Numa, simbol al vremurilor de azi.

CONST. GEROTA

NIMFA

— Frângându-mi trupu 'n iarbă și degetele 'n humă,
Simțiam albind în mine o 'nfiorată nea ; —
Lumina imobilă a lunii îmi cernea
Beteala nupțială, prin părul meu de brumă.

Un spasm prelung mă strânse ; și, strecurându-mi
[printre
Infierbântate coapse refluxul unor mări,
Simții — ponor de flacări — vuind de largi chemări,
O peșteră adâncă desăvârșită 'n vintre.

— Păduri întunecate de fiori și de dorințe,
Intreșesându-și bolta frunzișului, ascund,
Subt umbre și arome, portalu 'ngust și scund
Ce 'ndrumă spre sanctuarul lăuntriceii ființe.

Noapți umede și calme, ce 'ngândurau abisul,
Dospind o viață nouă, mocnitei munci m'au smult :
Când, fulgerele cărnii, un necuprins tumult
Mi-au săgetat prin vine, cutremurându-mi visul.

..Și-acum, nemărginită, cu doruri chinuite,
Te-aștept — o, Pan ! — stăpânul virilelor păduri
Desgrădinând izvoare și pomi sub pașii duri,
Spre mine-ți poartă lunca de coarne înfrunzite.

Aprinde 'n văgăuna ființii un cer de azur :
Și, sfărâmând portale și negre stalactite,
Pătrunde 'n grota caldă, și 'n ropot de copite,
Imi fecundează visul haotic și obscur !

CARTEA DE ARTĂ

*Note pe placheta „După melci”
de Ion Barbu, ilustrată de pic-
torul Teişanu.*

O discuție asupra cărților, nu ca valoare literară, ci ca valoare artistică, se poate face numai în străinătate unde cartea ilustrată există.

De câțiva ani încoace, producția cărții protejată de o hârtie exotică, suținută cu gravuri și scoasă în puține exemplare, pentru un public restrâns — a devenit considerabilă. Așa cum Wagner nu putea concepe opera ca o simplă manifestare muzicală, ci ca o punere în acelaș plan a tuturor artelor, ca o sinteză — cartea a început să displacă mereu, pentru că se abătea dela această orientare, pentru că tăia în izolare. Cetitorul, rafinat de o librărie, devenită decisivă, nu mai vrea, în carte, simpla idee indiferent tipărită. Vrea litera care-i dezmiardă ochiul, fila prietenă la pipăit, gravura care ajută la înțelegerea cărții, sau la bucuria ei.

Că punctul de vedere din care judecăm cartea nu e nou, e de prisos să afirmăm. Monahii din chiliele evului-mediu, au înțeles că textul trebuie privit ca un mister, și izolat de public, așa cum se izola tragedia grecească, cu ajutorul corului. Miniaturile și gravura, înconjurau cartea cu tot atâta taină, câtă dădea vitraliul colorat bisericei. Cartea e un loc de ingenunchiare și împărtășirea are nevoie de ziduri și de obscur. Cu toate progresele cărții de artă, Elogiul nebuniei al lui Erasm, explicat cu gravuri de Holbein, stă în picioare, plin încă de purpura bucuriei estetice.

Cu toate progresele cărții — problema izbutește încă să mă nedumerească. Plăcerea pe care mi-o dă cartea zugrăvită, îmi pare câteodată — de ce n' ași spune-o? — o capcană. Este desenul sau gravura din carte făcută pentru înțelegerea și complectarea textului? Atunci declar insipid textul care poate fi explicat cu o scobitură de cuțit și care nu poate privi în cetitor decât prin lucrarea gravurii. Este gravura numai un adaos de artă, o paralelă, pentru plăcerea văzului, pusă lângă acela a lecturii? Atunci gravura e o complicație mai mult, un repaos nemotivat în timpul cetitului, un apel la alt simț decât la acela al atenției necesare textului. Asta înseamnă că volumul de literatură e considerat ca o floare fără miros, care trebuie tăvălită în parfumul lui Cotty, ca să poată căpăta preț.

Nu înțeleg volumul artistic, pentru cetitorul simplu și pentru prima ediție a unui autor. Cartea aceasta trebuie consacrată exclusiv textului pur și cetitorului. Cartea de artă poate începe — trebuie să înceapă — numai pentru cetitorii cari cunosc textul cărții, cari îl știu, aproape pe de rost, din ediția simplă. Un bibli-

oŃil posedă — totdeauna din autorii preferaŃi, acelaş volum în câteva ediŃii Ńi, dacă volumul vulgar serveşte la cetit, cel artistic serveşte numai la folletat. Cetitorul acesta e presupus că are întregul text în memorie Ńi că, în faŃa gravurei, se poate amuza, o poate raporta la peisajul de unde a plecat Ńi poate întui locul unde se face sudura între arte — care e domeniul în care poate specula una Ńi poate specula alta.

Numai aşa cartea artistică nu poate păgubi literaturii.

B. FUNDOIANU.

SINGURATATE

Privesc de la fereastră peste deal
Cum păsările verii călătoare
Infig un vârf de suliŃă în zare
Cu sborul lor simetric Ńi egal.

Ńi-aşa cum stau privind printre zăbrele,
Cu ochii duşi, par un întemniŃat
Uitat de toată lumea Ńi legat
Intr'ale gândurilor lanŃuri grele.

Odaia-mi, de suspin spre infinit,
Suspînul mi-l îngână ca o vale
Ńi mă privesc oglinzile ovale
Ca nişte ochi miraŃi ce s'au lungit...

Arar, când vreau s'asvârlu în pustiu
Singurătatea mea ciudată,
Imi par, eu mie însumi, un sicriu
În care mortul a 'nviat de-odată ;

Ńi-aşa cad iarăşi în singurătate
Cum ar cădea un bulgăre 'ntr'o groapă
Ńi sufletu-mi se trage subt o pleoapă — :
Fereastră cu perdelele lăsate.

VLADIMIR STREINU

TEATRUL NAȚIONAL**PUTEREA INTUNERECULUI** 5 acte de Tolstoi

Acei care se duc la teatru ca să urmărească dibăcia actorilor și mijloacele lor de expresie, precum alții au pasiunea de a urmări alergarea epelor la hipodrom sau bătăla cocoșilor la circ, vor încerca o mare dezamăgire.

„Puterea întunerecului”, e jucată prost (în afară de sfâșietoarele excepții care se numesc Morțun și Sârbu) iar piesa e clădită din copaci uriași ciopliți și potriviți cu barda. E o piesă de teatru scrisă de un *mujic* pentru *mujici*.

În definitiv, ne punem foarte serios întrebarea dacă Tolstoi a scris o piesă de teatru, adică a ticluit o jucărie care să placă, și să-și albe toată justificarea numai pe scenă. El a scris o broșură evanghelică, precum a mai scris atâtea, — dar pe care a destinat-o (probabil îndemnat de diavolul care a râs de multe ori tragic în Cristosul Rus) pentru încântarea oamenilor, teatrului. Și cum pe scenă nu se poate rosti de-adreptul: să nu ucizi, să nu râvnești la femeia altuia, să nu preacurvești, a scris un roman evanghelic în cinci capitole dialogate.

„Puterea întunerecului” intră ca o cărămidă bine potrivită în zidul înalt al sufletului tolstoian.

Preexistența conștiinței asupra procesului-verbal: iată drama lui Tolstoi.

Povestea se înțelege ușor: un mujic necinstoște o fată, fură soția stăpânului său care e ucis de femeia înnebunită, trăește cu fata vitregă a amantel, și apoi ucide pruncul lor în pivniță. Conștiința o are tatăl mujicului, un rus cu puține minți și care ar fi vrut să intre slujbaș la haznalele orașului — „pentru că noi sântem țărani, Nikita, și nu trebuie să ne scârbim...”

Toată această eșafodare de crime — și a piesei — își găsește prăbușirea nu mulțumită vre-unei unelte din afară, ci a *conștiinței* care asemenea porumbelului, coboară în ultimul act pe capul sfântului oriminal.

Sufletul care se recunoaște, se rescumpără astfel prin miracolul suferinței și al martirului.

F. ADERCA

CRONICA ARTISTICĂ

D. SERAFIM și SAVARGIN*)

Vechea clădire a plasticei noastre s'a năruit din temelii. Jucându-și rolul de pregătitori ai unui public refractar spre arta adevărată, pictorii din bătrâna pleiadă au slujit rolul lor de apostolat cu vrednicie și conștiință mândrie.

Jertfirea către care au mers e astăzi împlinită cu cea mai nemiloasă cruzime și ingratitude. Vremurile înfrâng fără milă pe acei ce nu știu să le înfrângă și în căutarea acelor „mari izolați” ele își satură pofta de a fi învinse distrugând pe toți acei ce limpezesc calea biruitorilor așteptați.

Cari vor fi aceștia nu știm. O tânără și viguroasă înfrunzire e în tot cuprinsul plasticei noastre. Un suflet nou crește cu o ardore nebănuită pretutindeni în arta noastră și în această admirabilă desfășurare a forțelor vii de creare auzim glasul crainicului ce ne vestește o epocă glorioasă, o **RENAȘTERE ROMÂNEASCĂ**, pe care o așteptăm cu toată încrederea și conștiința, la care ne dau dreptul indiscutabilele ei semne prevestitoare. E timpul dar să privim înainte, numai înainte, și să lăsăm în urmă pentru totdeauna pe acei cari fatal înmormântați se sbuciumă și mai vor să-și facă drum pe o cale ce de mult a încetat de a mai fi a lor.

Căci unde sânt virtuțile artistice în baza cărora mai vin domnii D. Serafim și Savargin să lupte împotriva valului de proaspătă artă pe care îl aduce admirabila falangă de astăzi, glorioasa falangă de mâine?

Nimic din opera celor doi expozanți nu ne face să întrevădem cel mai neînsemnat semn de eventuală biruință. Opera lor a rămas definitiv în urmă, alături de epoca în care s'au ivit și s'au dezvoltat.

Respectuoși în fața muncii pe care totdeauna o stimăm, nu putem vedea însă acolo nimic mai mult și sufletul pe care îl căutăm și pe care îl pretindem ori cărei manifestări de artă e prea departe de noi ca să ne mai poată vorbi.

VICTOR ION POPA.

*) Primul la Atheneu, al doilea la Maison d'Art.

Coloare locală. — Cititorii își amintesc încă de poeziile ce au revelat numele d-lui I. Barbu; își amintesc de versurile lui dure, de viziunea lui plastică și de viața frenetică ce sbucnea de sub masivitatea formei. După o tăcere mai îndelungă, d. Ion Barbu reapare în literatură cu *Selim și Nastratin Hogeala Isarlăc*, publicate în *Viața Românească*. Fondul elenic (*Eleusinile, Dioniziaca* etc.) este înlocuit de data aceasta cu un decor oriental, iar în locul pulsului frenetic al vieții găsim virtuozitatea unei evocări balcanice, plină de cuvinte turcești și de atmosferă tembela (ca să fim în notă). Ceia ce domină aceste poezii e culoarea locală. Avem deci din belșug: *afeirim, ališ veliš, turbane, ibrișim, hai bragă bun, tibișir, icusari* etc.

În ceiace privește culoarea locală și facilitatea cu care se obține, suntem însă dezabuzăți nu numai dela *Orientalele* lui Victor Hugo sau dela poeziile lui Bolintineanu ci și prin o întâmplare personală.

Acum douăzeci de ani, în drum spre Atena, cu excursiunea studentească a lui Tocilescu, ne-am oprit o zi în rada Constantinopolului, fără a ne scobori. În schimb s'au urcat pe vaporul nostru negustorii turci. Reclamând un bacșiș după vînderea unui ciubuc, îi fu dat negustorului turc să se audă interpelat astfel de un student român:

— *Bacșiș, efendi? Ioc! Caraghi-ozlăc, marașet, giugiuc, pacea, pușlamă, ciulamă, ghiordum, hatâr, falafastăc, caimac, sacăs, caldarâm, satâr, has, cărmăz, ciorbalăc, mof-tangiu, hai, calabalăc, săctir, bre!*

Nu cred să fi văzut un cap mai speriat ca al turcului, stropit cu atîta culoare locală în propria lui țară. De atunci nu prea am însă multă încredere în culoarea locală.

S.

Duplex. — În unul din articolele din seria *Critica și literatura* am inserat poezia *Ioana*, încadrând-o în câteva observații. N'am dat numele autorului, pentru că nu ne interesa; poezia singură ne servia la o demonstrație; numele I. Vinea n'o valorifica prin autoritate, nici n'o anula prin obscuritatea lui. Două zile după aceea, apărea în *Luptătorul* și apoi în *Aurora* (mi s'au trimis acasă încadrate în roș) articolul *Magistrul*, iscălit I. Vinea. După ce i-am publicat poezia, pentru a defini omul complex ne simțim obligați de a-i publica și proză din câteva pasagii mai expresive... „A împrumutat atîtudini și tonuri îndelung studiate în cărțile altora și, după o bălăceală atît de zadarnică, a eșuat, rămă, pe malul criticeii. Rînd pe rînd, impresionist și analitic tardicul june încearcă să se paraziteze pe coada generațiilor literare în trecere și să dăinuiască subcutaneu... Când va cădea și din cămașele acestor doi pelerini, zarchelinatul critic are să-și întoarcă privirile și cărligele spre cei ce vin... Vremea și desamăgirea are să ni-l arate alături de copiii de țată sugând biberonul iluziilor... E tragedia ratatului care ar fi devenit poate un bun subprefect dar corectitudinea exigibilă funcționarului a lipsit criticului Lovinescu atunci când a plagiat

pé Gourmont... Nu poți face să vibreze o vână de bou nici nu măsoară cu ea sensibilitatea altora. Cel mult te poți bate pe spate cu dansa.*

Punct.

Cititorii noștri cunosc acum și pe poet și pe prozator, vrednic unul de altul. Mai apreciază și graba și tactul cu care prozatorul e în serviciul poetului.

Maturitate. — Într'o notiță din *Flacăra*, se citează următoarele rânduri ale lui Saint-Georges de Bouhélier pentru a mă combate: „Critica nu-și face datoria. Ii lipsește conștiința. Ea nu se ocupă să lege operele între ele. Ea face numai o dare de seamă a lucrărilor fără să se îngrijească de intru-deri și filiații.* Și autorul notiții trage concluzia că „scriitorul francez are mai mult bun simț decât proprietarul *Zburătorului*.” Vai, proprietarul *Zburătorului* (cunoscutul grajd de cai de cursă) este de perfect acord cu Saint-Georges, și regretă că nu poate fi și cu d. Sân-Giorgiu; i se pare că impetuosul nostru fost colaborator citește grăbit, scrie grăbit și, că, în definitiv, ar putea proceda cu mai multă maturitate, mai ales acum când începe o serie de articole în această chestiune, din care primul a și căzut alături.

L.

Două farse. — *Flacăra*: Ați văzut cum se petrec lucrurile la circ. Călărețul ostenit coboară după cal și dă să se așeze pe un scaun, dar August cel prost, pe la spate, trage scaunul — și călărețul cade! „*Flacăra*” e veselă că a isbutit să ne tragă pela spate scaunul pe care ni-l oferise cu atâta insistență dd. I. Pillat și Horia Furtună. Știm, vina e a noastră: nu acceptasem colaborarea la „*Flacăra*” în momentul în care ni se oferise, ci abia după ce ne-am convins că d.d. Pillat și Furtună își luaseră sarcina în serios.

Când am voit să ne așezăm pe scaun: dd. Pillat și Furtună plecaseră dela revistă! I-a fost dat tânărului Vintilă-Rusu-Șirianu care a umblat o iarnă întreagă după o colaborare timidă la „*Cuvântul liber*” să declare că ne-a refuzat

nouă un manuscris!... Il rugăm să continue cu acest refuz... Ce figură putem noi face, într'adevăr, alături de dd. Ghica, Porsenna, Pora — și alți tauri ai literaturii române?...

„*Adevărul literar*”: Această farsă e vinovată pentru că e premeditată. Într'o notiță din „*Sburătorul*” scriesem că românii n'au de ce să se bucure de succesele pariziane ale Marioarei Ventura, colegă la Comedia Franceză cu evreul român de Max, că, în definitiv, e o pagubă pentru noi și o dovadă a sărăciei vieții noastre artistice care nu poate reține în sânul-i talentele remarcabile. „*Adevărul literar*” ne insultă precum că nu recunoaștem decât pe ovrei ca cei mai de seamă români în străinătate!... Dacă lipsa de gust măhnește, lipsa de inteligență trebuie să te facă să râzi!

Ne bucurăm de acest prilej ca să lărgim discuția.

E oare cu puțință să mai apară cu demnitate o foaie literară la a cărei direcție nu e un literat?

„*Adevărul literar*” are după propria-i mărturisire 40.000 de cititori. Adaogă oare acest lucru ceva la priceperea critică a d-lui A. de Herz a cărui inteligență zămbitoare e născută și cultivată în vederea calamburului?

Să fie cititorii români bănuți atât de imbecili?...

Ne adresăm d-lui Rosenthal, om de perpetuă energie; d-lui Const. Graur, om de gust și de frumoasă conștiință: farsa trebuie să înceteze, și cât mai curând — până nu prind de veste cei 40.000 de cititori!

F. A.

Volbura de Const. A. Siminei. Simbolul e o formulă de artă dificilă. E o imagine amplificată, accesibilă numai pentru acela care, abil, știe să treacă sentimentul prin frigorigerul intelectualizării, fără ca prin aceasta să-i distrugă elementul-suport: emotivitatea. Altfel orice simbol rămâne un simplu aspect exterior nefavorat de nici o intenție, subterană prin semnificație.

D-l A. Siminei are o stăruitoare predilecție pentru acest fel de poezie: îl persecută sau e persecutat. În întreg volumul se găsesc tit-

luri ca „Lacul”, „Piramida”, „Orbul”, „Ieserul”, „Iasul părăsit”, etc... Autorul, printr-o lipsă de dexteritate specială, neîntrăşând vizibil materialul cu sufletescul, ne-a dat o serie de (le-am putea zice) pasteluri uscate. Pe lângă aceasta scriitorul poartă ca altoaie cele mai protivnice influenţe: E m i n e s c u, Blaga, Voiculescu. „Volbura” e o antologie a defectelor acestora.

Versul liber şi versul plin este, alternant, atacat cu un succes egal. Şi dela prima filă şi până la cea din urmă cuvintele „volbură” şi „vultoare” se repetă obositor ca nişte refrenuri, fără ca cititorul să fi simţit acea dezorientare vizueloasă a uneia ori tragica putere ce ne târăşte în adâncuri a celeilalte; cuvinte cărora dacă le mai adăugăm încă vre-o câteva de un regionalism barbar cunoaştem întreg vocabularul poetic al D. A. Siminei. Facilitatea volubilă şi corectă a vesificaţiei d-lui A. Siminei ridică neliniştitoare problemă a hotarelor dintre artă şi factură.

V.

„Robirea sufletului”, ultimul volum al d-lui Ion Agârbiceanu e o culegere de mici povestiri şi schite. Cunoaştem în părintele Agârbiceanu un iubitor al celor obidiţi: ne obişnuisem să-l vedem cu sufletul mereu plecat către cei în mijlocul cărora trăia. Uneori — fără să-l scădem — l-am judecat drept un creator de literatură regională; altele — de pildă în „Două iubiri” — l-am socotit tendenţionist. Dar, în ambele împrejurări: fie că vorbia de ţărani, fie că-şi sublinia în scris o notă morală sau naţională, noi l'am privit ca pe unul dintre cei mai duioşi şi mai limpezi prozatori ai noştri.

„Robirea Sufletului” vedeşte în tr'o mai mică măsură, simpatia autorului pentru cei cari sufăr: în întreg volumul o singură schiţă („Robirea Sufletului”) aminteşte — şi aceasta incidental — de amărăciunea vieţii de colibă. În schimb se accentuează o preocupare morală („Musca”). Deasemeni, dragostea de odinioară a părintelui Agârbiceanu pentru simbolul biblic e vizibilă în volumul acesta prin scurta povestire sub titlul: „Biserica Minunată.”

Din actualele vremi de turbure prefacere socială d. Agârbiceanu a prins nimerite crâmpoie — cum de pildă în „Costumul” (Se pun faţă 'n faţă două mentalităţi: una nouă de prefacere, care creşte triumfătoare şi alta învechită, care se încăpăţânează în menţinerea aceleaşi stări).

În „Flaşnetarul” sau în „Vanitas” poate cele mai reuşite din „Robirea Sufletului” — notăm o puternică stăruinţă pentru simbol. Dealtfel, preocuparea aceeaşi o întâlnim încă şi în alte schiţe din volumul de faţă; uneori însă, ea se reteză într'o uşoară talmăcire morală.

Cu toată sărguitoarea grijă — din ce în ce mai puternică în scrisul d lui Agârbiceanu — de a se feri de cuvinte neromâneşti ori construcţii locale, stilul acestui volum are câteodată aspirimi de soiul acesta:

— „...E jalusie aceasta ?

— Jaluste ? Nu. E perfecţiunea.” sau;

„...O gură enormă (e vorba de muscă), monstruoasă, mai groasă ca toate şase picioarele laolaltă socotite, un maş greţos care numai la extremitate are un punct mai solid...”

M. S.

SBURATORUL LITERAR

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMANALĂ

TABLA DE MATERIE

ANUL I — No. 1 — 26

POEZII

<i>Baltazar, Camil.</i> — Podgoria, în- ceput de iarnă	378	Nădejdi	204
<i>Pelsagu</i>	410	Pe piatra unei fântăni	299
<i>Spital de tuberculoși</i>	410	Un bun rămas	612
<i>Imagini din sanatoriu</i>	467	<i>Moscovici, Virgiliu.</i> — Mumia	120
<i>Convalescență</i>	521	Lampadoforul	314
<i>Tristeți de fizic</i>	550	Ghețarul	450
<i>Imagini din sanatoriu</i>	576	Mical	574
<i>Bilciurescu, Alexandru.</i> — Bătrânii	190	<i>Movilă, Sanda.</i> — Oarba	208
<i>Ploae de toamnă</i>	351	Streinul	288
<i>Lacrimile</i>	423	Colanul de apă	528
<i>Noapte</i>	444	<i>Murnu, G.</i> — Odissea	227
<i>Balul</i>	553	Infinitul	475
<i>Bascovici, Șerban.</i> — Rapsodia tă- cerii	284	<i>Nanu, D.</i> — Cunoști profundul cântec	402
<i>Celarianu, Mihail.</i> — Cavoul	121	Credințe întârziate	604
<i>Ideal</i>	180	<i>Naril, C.</i> — Toamna	140
<i>În catedrală</i>	313	Era o floare albă	432
<i>Cred.</i>	395	<i>Petrescu, Camil.</i> — Ideea	131
<i>La mare</i>	447	Măna	234
<i>Ore târzii</i>	505	Veșnicie	275
<i>Focul</i>	522	Amlază de vară	347
<i>Pădurile</i>	593	Vis de anemic	419
<i>Cosma, Mihai.</i> — Homo	163	Cearța	442
<i>Vulturul</i>	325	Un luminis pentru Kicsikem	491
<i>Minerul</i>	407	<i>Protopopescu, Dragoș.</i> — Replica la sonetul Veneției	184
<i>Fulgii</i>	447	Cărți vechi	329
<i>Iarnă</i>	506	<i>Rally, Al.</i> — La Rentrée	289
<i>Noapte</i>	596	La mare	361
<i>Nimfa</i>	621	<i>Relgis, E.</i> — Trenul	449
<i>Domnic, A.</i> — Diamantul	44	<i>Romanescu, Marcel.</i> — Noapte de Crăciun	35
<i>Visul</i>	136	Cântec	251
<i>Dorian, Emil.</i> — Căntece pentru Lelioara	289, 323, 352, 371, 402, 471	Pocăință	328
<i>Stropul</i>	420	Scolca	570
<i>Dialog</i>	443	Între paseri	613
<i>Copilăria</i>	565	<i>Rotică, G.</i> — La pădurar în codru	59
<i>Pădurea</i>	588	O voce de astă vară	89
<i>Eftimiu, V.</i> — Așa te port în mine	10	Poteca părăsită	157
<i>Credințe întârziate</i>	504	Dușmanii	179
<i>Sfârșit de primăvară</i>	590	Te-ai dus	240
<i>Primăvară rea</i>	614	Tu nu auzi molizii	233
<i>F. rago, Elena.</i> — Renunțare	3	Ușa	323
<i>O nouă Magdalena plânge</i>	83	În ceasul judecării	350
		Și azi ca totdeauna	378

O nă, nu pentru tine	421	Stante	215, 268
La punte	475	Psalm	403
Abla ici colo o vorbă	504	Valerian, I. — Toamna	154
Sân-Giorgiu, I. — Dumnezeire	219	Cîrcul	806
Sfârșit de toamnă	262	Iarna	408
Scurtu, Alexandrina. — Focul	62	Albatrosul	451
Și eu	156	Vin caravanele	515
Asculți?	309	Linște	541
Durerea mea e țara cenușie	433	Flacăra	564
Imi este gândul	448	Velea, Andrei. — Tostoi	238
Silviu, G. — Toamnă	357	Mănușa	305
Tristețe	455	Bala de soare	385
Noapte	597	Vladimir Streinu. — Inserare	141
Soare, Alice. — Te'nșeli de crezi	17	Tertine	268
Iubește-mi	107	Biruința	433
S'a așternut	184	Nopti	455
In parcul meu	251	Pe sufletul meu	516
Oglinzi sparte	351	Singurătate	623
Sămânța fericii	448	Terziman, Al. — Amurg de toamnă	240
Stamatiad Al. T. — Amintirea	43		

NUVELE, SCHIȚE, POVESTIRE, STUDII

Adeyca, F. — Spiritul latin	524	cilor	277
Erori fecunde	551	Movilă, Sanda. — Pata de umbră	405
Idee și stil	572	Cel din urmă vis	452
Criza scriitorului român	590	Viață	594
Batsaria, N. — Vecinul Toma	86	Marino Moscu, Constanța. — U-	
Turcia Junilor Turci / Centrul Universității din Cluj	102	timul acord Cluj	324
Valora	236	Fantazie	422
Nea Niță	353	Nanu, D. — William Shakespeare	13
Brăescu, Gh. — Oale sparte	11	Gânduri	469
Câini de război	37	Papadat-Bengescu, Hortensia. —	
Tărani noștri	63	Gestul	5
Soldatul Busuloc	85	Chinezul	108
Intre camarazi	119	Balaurul	252
Cele două școli	133	Stigmatul	542
Criminalul	182	Expoziția d-nei Delavrancea-	
Burdulea	231	Dona	571
Furgonul	307	Peltz, I. — Simplitate	506
Superstiție	348	Petrovici, I. — Aristizza Roma-	
Dol vulpol	397	nescu	60
Contabilitate dublă	445	Popescu-Telega, Al. — Ramon Pe-	
Manșonul țatei Leonora	498	rez de Ayala	209
Toasturi cazone	517	Literatura spaniolă contem-	
Călugăru, Ion. — Lăutarul și șer-		porană	330
pele	165	Miguel de Unamuno	379
Intre copii	526	Protopopescu, Dragoș. — Englezii	
Odată	615	în călătorii critice	477
Cair, Gh. — Vedenia	90	Relgis, E. — Umanitarism și re-	
Ciomac Em. — Simfonia IX a lui		ligie	70
Beethoven	185	Arta abstractă	162
Gustav Mahler	216	Sân-Giorgiu, I. — Georg Kaiser	21
Condora. — O vedenie	336	Arta regiei și reforma dra-	
Glaucos. — Note și impresii li-		matică în Germania	137
terare	577	Soare, Alice. — Domnița de ghiță	424
Omenirea și binefăcătorii ei	600	Tafrazi, O. — Săritura fratelui	
Iov, D. — Urmasul	472	Anton	205
Jean, V. Al. — Amintiri despre		Fata lui Assarhadon	300
Cerna	65, 158	Vissarion, I. C. — Averea răpo-	
Lungeanu, M. — La podul dra-		satului	566

EPILOGURI

<i>Lovinescu, E.</i> — Sburătorul literar	1	321, 345, 369, 393
Luca Ion și Ion Luca	57	Critica și literatura
Radu Cosmin	81	417, 465,
Em. Bucea	105	489, 513, 537, 561, 585
Lucian Blaga	129, 153, 177	Poetul necunoscut
Reversibilitate	201	441
Ion Minulescu	225, 249, 273, 297	Anticipații literare
Hortensia Papadat-Bengescu		609
		<i>Papadat-Bengescu, Hortensia.</i> —
		Salutul
		33

CRONICI LITERARE

<i>Gerota, Const.</i> — Daudet	619	Șimțiri rostite, Flori galbene	144
<i>Fundoianu B.-Alex.</i> Macedonski	483	Cronici italiene, Zilele din	
De-a Nică a lui Ștefan la Mal-		urmă ale căpitanului Parvu,	
larmă	529	In închisorile turcești	169
<i>Iorgulescu, Mihail.</i> — Catastrofa,		Ion Trivale	192
Țapul, Pan	18	C. Hogoș	290
Poetul Brătescu-Voinești	49	Ion Dragoslav	361
Ferestre luminate, O viață.		Zamolxe	458
Serenada din trecut	73	<i>Lovinescu, E.</i> — Ion Trivale	195
La Fontaine și Molière	99	Condora	264
V. Al. Jean	122	<i>Valerian, I.</i> — Tudor Pamfile	265
Răsunarea lui Moș Antohi,			

CRONICA IDEILOR

<i>Fundoianu, B.</i> — Epilogul mat-		Belphegor, Glui	31
chului Carpentier-Dempsey	45	Renan în țara românească	358
Vulgarizare	96	Intre Franța și Germania	386
Dreptul de a citi	142	Teorii	412
Un aspect al educației	191	Note dintr'un sertar	456
Probleme vesele: învăță-		Criza	507
mântul	241	Sauze lui Nietzsche	598
Interview cu un Cuban	285	Cartea de artă	619

CRONICI TEATRALE

<i>Aderca, F.</i> — Moartea Cleopatrei	24	Brândușa	315
Newslele domnului Pleșu	52	Inelul	339
Bunbury	76	La telefon	364
Săptămâna luminată	101	Hero și Leandro	388
Diavolul	125	Extemporalul	413
Grupul „Poesis”	146	Moartea lui Dante	434
Nora	173	Glauco	460
Regele	174	Masca	485
Suprema forță	197	Răzburarea lui Molière	486
O noapte furtunoasă	220	Ruy Blas	592
Un domn pribeag	246	Strigoi	554, 579
Noi oamenii	267	Serenada din trecut	603
Cidul	268	Puterea întineririi	624
Mărgeluș	291	<i>L., E.</i> — Chemarea codrului	51

CRONICI ARTISTICE

<i>Victor Ion Popa.</i> — Cristoloveanu,		Ștefan Popescu	293
Viscount, Barabaș	148	Lazăr și Brătășanu	316
Horățiu Dimitriu	171	Ipolit Strâmbu și N. Vermont	341
I. Pavelescu	199	N. Constantinescu, Ionescu-	
Adam Bălțatu	227	Doro, Pan Ioanid și Rosen-	
Ultimele expoziții	544	bluth	364
Expoziția dela Ateneu	266	Ghilață, Ghenea, Moida, Ma-	

rio Ledda	339
Artachino	416
Filotti, Orhidan, Kimon Loghi	436
Thorend, Bulgaraș, Tempeanu	462
Asociația elevilor de belle-arte	531
Canisius	509

D-na Dona, Olga Greceanu,	556
Nina Arbore	586
Salonul de toamnă	581
Lucia Rechenberg, Florian,	
Tincu, Horia Boamba	604
Serafim, Savargin	625

I N S E M N Ă R I

F. A.— Ai noștri aiure	560
Războiul mediocrităților	560
Noi și Unguri	608
Două farse	627
A. B. Mythomonte	31
Les condamnés à mort	151
Bruințe și infrângeri	463
Apocalipsul	535
Ciomac, Em. — Un răspuns re-	
vistei Muzica	438
M. C.—Și nouă-s toate	150
C. G. — Revistomonia	127
M. I. — In literatură	26
Filozofia revoluției	27
In jurul operei lui Durkeim	28
O sută de ani dela manifes-	
tul romantismului	29
Mercure de France	29
Revue des deux mondes	30
Ideea europeană	54
Conferența BCU Cluj / Genta	104
Descentralizare intelectuală	56
Arhiva	79
Viața românească	79
Einstein	80
Aspecte și direcții literare	103
Cocostăreul albastru	127
Părgă	128
Muzica	128, 272
Disciplina poetică	152
Unanimitismul	152
Paul Valéry	176
Critica spiritului german	176
Masaryk	177
Convorbiri literare	200, 487
Rochia albă	224
La vie universitaire	249
Feminismul la Negri	248
Dostolewski	248
Scriitorii și iubirea	248
Simbolismul nostru, Cultul urii,	
Romantism industrial	271
Lucruri italiene. Autori de-	
modați, Robinson Crusoe	272
Roma	295
Muzica orbilor, Teatrul pari-	
sian, O. Densușianu	295
Insemnări din zile de luptă	318
Două romane istorice, La pas-	
sante, Un precursor al Di-	
vinei Comedii	320
Probleme religioase în Rusia	

bolșevică, Târgul de mostre	
din București	343
Un nou academician	343, 344
„Egalitatea“	367
Les pensées de Machiavel	404
La Fayette și M-me de Staël	487
Rabelais	487
Poulot în Italia	488
Ramuri	512
E. L. — O nouă bibliotecă de	
popularizare	
Idea Europeană	128, 318
Al. Caraban	151
Jocul apelor	175
Convorbiri literare	200
Anuarul soc. lit. „Gr. Alexan-	
drescu“	200
Palatele, Em. Bucuța	224
O Tatrăi	294
Inchisorile turcești	319
Bani Dorjan	343
Comedia adolescenței	345
Flacăra	367
Cooperativele literare	368
Polemica mărunță	391
N. Iorga	393
Emil Dorjan și F. Aderca	415
Cortina Teatrului Național	415
Dela cortină la literatură	416
Lumea copiilor	463
Din lumea islamului	488
Directoratul d-lui Eftimiu	511
Genius loci	535
Critica științifică	559
Ioan Slavici	559
Prozatorii noștri	584
E lată rău	606
Un om ironic	607
Coloare locală, Duplex	626
Maturitate	627
C. N.—Oedip la Colona și Alcesta	70
O istorie din alte vremuri	103
Note despre Anglia	103
D. N.—Poemele despărțirii	150
G. S.—Mistica roză	391
H. P. B.—Comemorare	512
Curiozități literare	584
Toi et moi	583
I. V.—I. G. Opreșan	487
M. S. — Robirea sufletului	628
V. — Volbură	627

EDITURA „ANCORA“ ALCALAY & CALAFATEANU

BUCUREȘTI — No. 4, STRADA SMÂRDAN No. 4

A APARUT :

DOMNUL DEPUTAT

ROMAN ISTORIC ȘI DE MORAVURI, CU EPISOADE
DIN SÂNGEROASA EPOCĂ A RĂSCOALEI
PLUGARILOR (1907)

de **V. DEMETRIUS**

AUTORUL CUNOSCUTELOR ROMANE : ORAȘUL BUCURIEI,
DOMNUL COLONEL, TINEREȚEA CASANDREI
ȘI PĂCATUL RABINULUI

Deputatul și moșierul Marin Voiculescu la me-
dic. — Indurerat și îndrăgostit. — Antisemitism
în Moldova. — Inceputurile rasvrătirii țărănești. —
Intinderea și grozăvia răscoalei. — Aleșii națiu-
nii la Caffé Chantant. — O răsbunare fioroasă. —
Poreclita „Pițigoiul“, de 16 ani. — Ciocniri între
armată și răsculați. — Sdrobirea fără milă a
revoluției. — Voiculescu părăsit de nevastă. —
Urmărirea presupușilor „Instigatori“. — Nuntă,
afaceri și amor. — Liniște de cimitir, la țară.

LEI 20.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

CENTRALA „MISSIR”

SOCIETATE ANONIMĂ CAPITAL LEI 50.000.000

◆ 41, STRADA LIPSCANI, 41 ◆

Sucursale : BUCUREȘTI — Str. Lipscani, 22 și Calea Victoriei, 110

In țară : Ploești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Constanța,
Temișoara, Brașov, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Oradea-Mare,
Arad, Târgul-Mureș, Râmnicul-Sărat, Pitești, Craiova,
Turnu-Severin, Târgoviște, Botoșani.

Cel mai bine asortat cu ultimele noutăți pentru saison

Atelier de Croitorie de primul rang pentru Dame și Domni

◆◆◆ Prețuri mai eficiente ca oriunde ◆◆◆

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S'a deschis Centrala

MARILOR MAGAZINE

La PALATUL NOUȚĂȚILOR

STRADA PARIS, No. 10

Sucursale : Oradea-Mare, Lugoj

MATĂSURI :: LENA-

JURI :: PÂNZETURI

ARTICOLE de MARIA J

: GALANTERIE :

Mare Raion de

FURNITURI de MODE

INCĂLȚĂMINTE, etc.

Prețurile excepționale

: Gustati delicioasele :

produse ale

BONBONERIEI ◆ ◆

◆ ◆ **RENAISSANCE**

care se găsesc în detaliu la

COFETĂRIA RENAISSANCE

STRADA PARIS, 10

și la toate sucursalele

MISSIR

DIN ȚARĂ

— En Gros la Fabrica —

STR. POPA-TATU, 45